

HØJESTERETS KENDELSE

afsagt torsdag den 27. marts 2025

Sag 84/2024

Anklagemyndigheden

mod

T

(advokat Finn Roger Nielsen, beskikket)

I tidligere instanser er afsagt kendelser af Københavns Byret den 21. december 2023 (SS 2-25591/2023) og af Østre Landsrets 11. afdeling den 12. april 2024 (S-3621-23).

I påkendelsen har deltaget tre dommere: Oliver Talevski, Kurt Rasmussen og Rikke Foersom.

Påstande

T har nedlagt påstand om, at Østre Landsrets kendelse af 12. april 2024 ophæves, og sagen hjemvises til fortsat behandling, subsidiært at bestemmelserne om udvisning i Østre Landsrets ankeendom af 3. november 2020 og Retten i Holbæks dom af 24. februar 2022 ophæves, mest subsidiært at indrejseforbuddene, der er fastsat i de nævnte domme, forkortes.

Anklagemyndigheden har påstået stadfæstelse.

Supplerende sagsfremstilling

T blev udsendt til Usbekistan i juli 2024.

Det fremgår af oplysninger i sagen, at Ts datter, der nu er 13 år, fortsat er anbragt på institution for unge, og at T og datteren efter udsendelsen med jævne mellemrum har haft telefonisk kontakt. Ifølge oplysninger fra de sociale myndigheder er datterens trivsel og adfærd forværet hen over efteråret 2024.

Retsgrundlag

Udlændingelovens § 32, stk. 10, har følgende ordlyd:

”Stk. 10. Et indrejseforbud, der er meddelt i medfør af stk. 1, nr. 1, eller stk. 2, kan forkortes i forbindelse med en afgørelse efter §§ 50-50 b, hvis varigheden af det meddelte indrejseforbud, jf. stk. 4, indebærer, at opretholdelse af udvisningen med sikkerhed vil være i strid med Danmarks internationale forpligtelser.”

Udlændingelovens § 50, stk. 1, er sålydende:

”§ 50. Er udvisning efter § 49, stk. 1, ikke iværksat, kan en udlænding, som påberåber sig, at der er indtrådt væsentlige ændringer i udlændingens forhold, jf. § 26, begære spørgsmålet om udvisningens ophævelse, herunder indrejseforbuddets varighed, jf. § 32, stk. 10, indbragt for retten ved anklagemyndighedens foranstaltning. Begæring herom kan, medmindre der foreligger ganske særlige grunde, fremsættes tidligst 6 måneder og skal fremsættes senest 2 måneder før, udvisningen kan forventes iværksat. Fremsættes begæringen senere, kan retten beslutte at behandle sagen, såfremt fristoverskridelsen må anses for undskyldelig.”

Bestemmelserne i udlændingelovens § 50, stk. 1, og § 32, stk. 10, fik deres nuværende affattelse ved lov nr. 919 af 21. juni 2022, hvor der blev indført adgang til i forbindelse med en afgørelse efter §§ 50-50 b at forkorte indrejseforbuddets varighed. Af det pågældende lovforslag fremgår bl.a. (Folketingstidende 2021-22, tillæg A, lovforslag nr. L 189, s. 30 f.):

”2.8. Prøvelse af en udvisning grundet væsentlige ændringer i udlændingens forhold

2.8.1. Gældende ret

Udlændinge kan udvises af Danmark bl.a. ved dom for strafbart forhold, hvor udlændingen idømmes betinget eller ubetinget frihedsstraf.

Med frihedsstraf sidestilles anden strafferetlig retsfølge, som indebærer eller giver mulighed for frihedsberøvelse, f.eks. dom til forvaring, dom til anbringelse i hospital for sindslidende og ungdomssanktion.

En afgørelse om udvisning træffes i to led. Først vurderes det, om det kriminelle forhold kan begrunde udvisning efter reglerne herom i udlændingelovens kapitel 4. Er dette tilfældet, vurderes det konkret, om der er forhold, der taler imod udvisning. Denne vurdering tager udgangspunkt i udlændingelovens § 26.

Efter udlændingelovens § 26, stk. 1, skal der ved afgørelse om udvisning efter §§ 25 a-25 c tages hensyn til, om udvisningen må antages at virke særligt belastende på grund af udlændingens konkrete forhold.

I bl.a. sager om udvisning ved dom på grund af kriminalitet efter udlændingelovens §§ 22-24 tager vurderingen udgangspunkt i udlændingelovens § 26, stk. 2.

Efter udlændingelovens § 26, stk. 2, skal en udlænding altid udvises efter §§ 22-24 og 25, medmindre dette med sikkerhed vil være i strid med Danmarks internationale forpligtelser, jf. dog § 26 b. Bestemmelsen i § 26 b indeholder en særlig regel, hvorefter udvisning af udlændinge, der er omfattet af EU-reglerne, kun kan ske i overensstemmelse med de principper, der efter EU-reglerne gælder for begrænsning af retten til fri bevægelighed.

Udlændingelovens § 26, stk. 2, blev ved lov nr. 469 af 14. maj 2018 (Skærpede regler om udvisning af kriminelle udlændinge) nyaffattet med henblik på i bemærkningerne – med udgangspunkt i praksis fra Menneskerettighedsdomstolen om retten til respekt for privat- og familielivet i EMRK artikel 8 – at fastlægge retningslinjer for, hvornår kriminelle udlændinge i almindelighed kan udvises, jf. Folketingstidende 2017-18, tillæg A, L 156 som fremsat, side 26.

Det fremgår af Folketingstidende 2017-18, tillæg A, L 156 som fremsat, side 4 ff., at Menneskerettighedsdomstolen har opstillet en række kriterier, Maslov-kriterierne, der indgår ved proportionalitetsvurderingen, og som er afgørende for vurderingen af, om udvisning vil være i strid med EMRK artikel 8, jf. ovenfor i afsnit 2.6.1.3.1. I denne vurdering indgår bl.a. kriminalitetens art og grovhed, hvor Menneskerettighedsdomstolen ser med alvor på f.eks. salg af narko, drab, voldelig overfald, brug af skydevåben, røveri, voldtægt, seksuelt misbrug af børn samt de typer af kriminalitet i øvrigt, der er rettet mod andres fysiske integritet. Derudover indgår eventuelt tidligere kriminalitet og straffens længde, varigheden af udlændingens ophold i bopælslandet, tiden efter den begåede kriminalitet, og den pågældendes adfærd i denne periode, udlændingens familiesituation, om ægtefællen havde kendskab til kriminaliteten, da forholdet blev etableret, om udlændingen har børn, børnenes interesser og fastheden af sociale, kulturelle og familiemæssige bånd med værtslandet og med modtagerlandet, jf. Folketingstidende 2017-18, tillæg A, L 156 som fremsat, side 5 og 26-27.

Udlændingelovens § 26, stk. 2, skal anvendes i overensstemmelse med de danske myndigheders pligt til i forbindelse med en afgørelse om udvisning at inddrage de hensyn, der følger af Danmarks internationale forpligtelser, herunder EMRK artikel 8.

Hvis en udvisning ved dom ikke er iværksat, kan en udlænding, som påberåber sig, at der er indtrådt væsentlige ændringer i udlændingens forhold, begære spørgsmålet om udvisningens ophævelse indbragt for retten ved anklagemyndighedens foranstaltning, jf. udlændingelovens § 50, stk. 1, 1. pkt. Begæring herom kan fremsættes tidligst 6 måneder før og skal fremsættes senest 2 måneder før, udvisningen kan forventes iværksat, jf. udlændingelovens § 50, stk. 1, 2. pkt. Fremsættes begæringen senere, kan retten beslutte at behandle sagen, såfremt fristoverskridelsen må anses for undskyldelig, jf. udlændingelovens § 50, stk. 1, 3. pkt.

Udlændingelovens § 50, stk. 1, sikrer en udvist udlænding adgang til ved domstolene at få prøvet betydningen af ændringer i udlændingens forhold, der er indtrådt efter beslutningen om udvisning, og som – hvis de havde foreligget på tidspunktet for afgørelsen om udvisning – kunne have ført til et andet resultat.

Det er en betingelse, at udvisningen ikke er iværksat, og at der er indtrådt væsentlige ændringer i udlændingens personlige forhold, jf. Folketingstidende 1982-83, tillæg A, spalte 2060.

Ved afgørelse af, om en udlændings forhold kan anses for at være væsentligt ændret, skal der ligesom ved den oprindelige beslutning om udvisning foretages en vurdering af, om de i udlændingelovens § 26 opregnede hensyn findes at burde føre til en ophævelse af udvisningsafgørelsen, jf. Folketingstidende 1982-83, tillæg A, spalte 2060.

Efter de gældende regler indebærer det, at vurderingen skal ske efter de i udlændingelovens § 26, stk. 1, opregnede hensyn, hvis udlændingen er udvist efter udlændingelovens § 25 c (religiøse forkyndere).

Er udlændingen derimod udvist efter udlændingelovens §§ 22-24, skal vurderingen foretages i medfør af udlændingelovens § 26, stk. 2, hvorefter udvisningen alene kan ophæves, hvis udvisningen med sikkerhed er i strid med Danmarks internationale [forpligtelser], herunder EMRK artikel 8, jf. dog § 26 b. I denne vurdering kan udlændingens helbredsmæssige eller familiemæssige forhold bl.a. indgå, herunder om udlændingen har en ægtefælle/samlever, om udlændingen har (fået) børn m.v., og kan efter omstændighederne føre til ophævelse af en udvisning. Som eksempler fra retspraksis kan nævnes:

U 2012.1776 H: En udlænding på tålt ophold, der var udvist og idømt 2 års fængsel, fik ophævet sin udvisning under henvisning til, at udlændingen under det tålte ophold havde fået et barn med sin tidligere ægtefælle, som han boede med i det omfang han kunne, og idet barnet havde været udsat for en alvorlig trafikulykke.

U 2012.820 Ø: Omvendt kunne der ikke ske ophævelse af udvisningen for en udlænding, der var udvist og idømt 8 års fængsel, selvom hans børn efterfølgende havde erhvervet dansk statsborgerskab, og selvom udvisningen vanskeliggjorde familielivet.

U 2016.1051 Ø: En udlænding fik ophævet sin udvisning, idet udlændingen efter udvisningsdommen var blevet diagnosticeret med paranoid skizofreni. Landsretten lagde vægt på, at udlændingen havde et vedvarende behandlingsbehov, at han i øjeblikket var velbehandlet med depotmedicin, og at der var risiko for, at han kunne udvikle en psykisk tilstand og blive til fare for sig selv eller andre, hvis behandlingen blev afbrudt.

Er udvisningen sket efter udlændingelovens §§ 22-24, ses domstolene – udover at inddrage de hensyn, der er opregnet i udlændingelovens § 26, stk. 1 – at lægge vægt på kriminalitetens grovhed, straffens længde, hvor lang tid der er forløbet siden afgørelsen om udvisning samt længden af det meddelte indrejseforbud, herunder om indrejseforbuddet ville være udløbet, hvis udlændingen var blevet udsendt efter at have afsonet sin frihedsstraf.”

Af lovforslagets specielle bemærkninger til ændringerne af § 32, stk. 10, og § 50, stk. 1, fremgår bl.a. (Folketingstidende 2021-22, tillæg A, lovforslag nr. L 189, s. 51 ff.):

”Til nr. 10

Udlændingelovens regler om indrejseforbud regulerer blandt andet, hvilken varighed et indrejseforbud meddeles for, at der kan undlades at meddele et indrejseforbud, at et indrejseforbud kan ophæves, og at et indrejseforbud kan bortfalde.

Det foreslås, at der i udlændingelovens § 32 som et nyt stk. 10, indsættes en bestemmelse, hvorefter varigheden af et indrejseforbud, der er meddelt i medfør af § 32, stk. 1, nr. 1 eller stk. 2, kan forkortes i forbindelse med en afgørelse efter §§ 50-50 b, hvis varigheden af det meddelte indrejseforbud, jf. stk. 4, indebærer, at opretholdelse af udvisningen, jf. §§ 50-50 b, med sikkerhed vil være i strid med Danmarks internationale forpligtelser.

Baggrunden for forslaget er, at det efter ordlyden i udlændingelovens regler om indrejseforbud er usikkert, om varigheden af et allerede meddelt indrejseforbud kan forkortes i forbindelse med en efterfølgende prøvelse af udvisningen. Formålet med forslaget er derfor at sikre, at varigheden af et indrejseforbud kan forkortes i forbindelse med en domstolsprøvelse af spørgsmålet om udvisningens ophævelse.

Forslaget indebærer således, at domstolene vil kunne forkorte varigheden af et indrejseforbud i forbindelse med en prøvelse efter udlændingelovens §§ 50-50 b, hvis varigheden af det allerede meddelte indrejseforbud betyder, at en opretholdelse af udvisningen med sikkerhed vil være i strid med Danmarks internationale forpligtelser.

Der vil således være mulighed for at forkorte varigheden af et meddelt indrejseforbud ved en prøvelse efter udlændingelovens § 50, som er en prøvelse af udvisningen, der kan finde sted forud for effektueringen af udvisningen. Der vil endvidere være mulighed for at forkorte varigheden af et meddelt indrejseforbud ved en prøvelse af udvisningen efter udlændingelovens § 50 a, som er en obligatorisk prøvelse i tilfælde, hvor udlændingen er idømt en foranstaltningsdom. Der vil endelig være mulighed for at forkorte varigheden af et meddelt indrejseforbud ved en prøvelse af udvisningen efter udlændingelovens § 50 b, som er en obligatorisk prøvelse forbeholdt udlændinge omfattet af EU-reglerne.

Som udgangspunkt vil varigheden af et meddelt indrejseforbud ikke skulle forkortes. Det er således alene i tilfælde, hvor varigheden af et meddelt indrejseforbud vil have selvstændig og afgørende betydning for, om en udvisning vil kunne opretholdes uden med sikkerhed at være i strid med Danmarks internationale forpligtelser.

Domstolene vil i forbindelse med en prøvelse efter udlændingelovens §§ 50-50 b, af egen drift skulle påse, om et meddelt indrejseforbud har en varighed, der medfører, at opretholdelse af udvisningen med sikkerhed vil være i strid med Danmarks internationale forpligtelser, og om dette vil kunne imødekommes ved at forkorte varigheden af det meddelte indrejseforbud.

...

Til nr. 15

Det fremgår af udlændingelovens § 50, stk. 1, 1. pkt., at hvis en udvisning ikke er iværksat, jf. § 49, kan en udlænding, som påberåber sig, at der er indtrådt væsentlige ændringer i udlændingens forhold, jf. § 26, begære spørgsmålet om udvisningens ophævelse indbragt for retten ved anklagemyndighedens foranstaltning.

Det foreslås, at udlændingelovens § 50, stk. 1, 1. pkt., ændres således, at en udlænding også kan begære spørgsmålet om indrejseforbuddets varighed, jf. § 32, stk. 10, indbragt for retten.

Baggrunden for forslaget skal ses i lyset af den foreslåede bestemmelse i udlændingelovens § 32, stk. 10, hvor det foreslås at indføre en adgang til at forkorte varigheden af et meddelt indrejseforbud, hvis varigheden af det meddelte indrejseforbud er af afgørende betydning for, om en udvisning vil kunne opretholdes uden med sikkerhed at være i strid med Danmarks internationale forpligtelser.

Forslaget indebærer, at domstolene i forbindelse med en prøvelse efter udlændingelovens § 50, stk. 1, vil skulle tage stilling til, om varigheden af et meddelt indrejseforbud kan forkortes i de tilfælde, hvor en udvisning som udgangspunkt ikke kan opretholdes på grund af ændringer i udlændingens forhold. Forslaget indebærer således, at domstolene i forbindelse med prøvelsen vil kunne forkorte varigheden af det meddelt indrejseforbud, jf. den foreslåede stk. 10 i udlændingelovens § 32. Vil udvisningen kunne opretholdes ved i stedet at forkorte varigheden af det indrejseforbud, som blev meddelt i forbindelse med den oprindelige udvisning, vil domstolene skulle forkorte indrejseforbuddet og undlade at ophæve udvisningen.”

Højesterets begrundelse og resultat

Baggrund og problemstillinger

Ved Københavns Byrets dom af 21. juni 2019 blev T fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, og § 245, stk. 1, jf. § 247, stk. 1. Hun blev idømt fængsel i 2 år og 9 måneder og udvist af Danmark med indrejseforbud for bestandig. Ved Østre Landsrets dom af 3. november 2020 blev byrettens dom stadfæstet med den ændring, at straffen blev fastsat til fængsel i 3 år.

Ved Retten i Holbæks dom af 24. februar 2022 blev T endvidere fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 244, jf. § 247, stk. 1, og idømt fængsel i 8 måneder. Hun blev udvist af Danmark med indrejseforbud i 6 år. Fængselsstraffen omfattede også reststraffen på 191 dage ved prøveløsladelse efter afsoning af den ovennævnte landsretsdom af 3. november 2020.

Ved Københavns Byrets kendelse af 21. december 2023 blev Ts anmodning efter udlændingelovens § 50, stk. 1, om at ophæve udvisningen eller forkorte indrejseforbuddets varighed ikke taget til følge. Ved kendelse af 12. april 2024 blev byrettens kendelse stadfæstet af landsretten.

For Højesteret har T påstået, at landsrettens kendelse ophæves, og sagen hjemvises til fortsat behandling i landsretten. T har subsidiært nedlagt påstand om ophævelse af udvisningen i de to domme, mere subsidiært at indrejseforbuddet i dommene forkortes. Anklagemyndigheden har påstået stadfæstelse.

Prøvelsen efter udlændingelovens § 50, stk. 1

En udlænding, der påberåber sig, at der er indtrådt væsentlige ændringer i dennes forhold, kan forlange, at spørgsmålet om udvisningens ophævelse, herunder indrejseforbuddets varighed, indbringes for retten ved anklagemyndighedens foranstaltning, jf. udlændingelovens § 50, stk. 1, 1. pkt.

Bestemmelsen sikrer en udvist udlænding adgang til ved domstolene at få prøvet betydningen af ændringer i udlændingens forhold, som er indtrådt efter afgørelsen om udvisning, og som – hvis de havde foreligget på tidspunktet for afgørelsen om udvisning – kunne have ført til et andet resultat. Er udlændingen som i denne sag udvist efter udlændingelovens §§ 22-24, skal vurderingen af spørgsmålet om udvisningens ophævelse ifølge forarbejderne foretages efter udlændingelovens § 26, stk. 2. Dette indebærer, at udvisningen alene skal ophæves, hvis opretholdelsen af udvisningen med sikkerhed vil være i strid med Danmarks internationale forpligtelser, herunder artikel 8 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Tilsvarende gælder vedrørende spørgsmålet om forkortelse af varigheden af et indrejseforbud, jf. udlændingelovens § 32, stk. 10.

Hvis udlændingen har mindreårige børn, skal betydningen af ændringer vedrørende børnene inddrages i vurderingen (proportionalitetsafvejningen) i en sag efter udlændingelovens § 50, stk. 1, om ophævelse af udvisningen af moren eller faren eller forkortelse af varigheden af indrejseforbuddet. Hensynet til børnene skal derfor belyses.

Den konkrete sag

T har anført navnlig, at det udgør en alvorlig mangel ved sagens oplysning, at hendes datter ikke er blevet afhørt. Landsrettens kendelse skal derfor ophæves, og sagen skal hjemvises til fortsat behandling i landsretten.

Der er i sagen foretaget afhøringer af en række personer, herunder Ts datters plejemor, og disse personer har belyst betydningen af udvisningen og udsendelsen af T set ud fra hendes datters perspektiv. Der er endvidere tilvejebragt oplysninger fra navnlig de sociale myndigheder om bl.a. datterens helbredsmæssige forhold og relationen mellem T og datteren. Efter disse oplysninger må det ubestridt lægges til grund, at Ts datter ønsker, at hendes mor skal forblive her i landet, og at udvisningen af moren skal ophæves.

I lyset heraf finder Højesteret, at Ts datters forhold er tilstrækkeligt belyst. Der er derfor ikke behov for direkte at afhøre datteren til brug for spørgsmålet om udvisningens ophævelse eller forkortelse af indrejseforbuddets varighed. Danmarks internationale forpligtelser, herunder børnekonventionens artikel 12 om høring af børn, kan ikke føre til en anden vurdering.

Højesteret tager herefter ikke påstanden om ophævelse og hjemvisning til følge.

Med hensyn til spørgsmålet om ophævelse af udvisningen eller forkortelse af indrejseforbuddets varighed har T anført navnlig, at der foreligger væsentlige ændringer i hendes forhold, som indebærer, at udvisningen ikke længere kan opretholdes, eller at varigheden af indrejseforbuddet i hvert fald skal forkortes. Hendes datter har fået konstateret alvorlige, varige psykiske lidelser, herunder tilknytningsforstyrrelse og ADHD. Datteren er derfor flyttet på institution for unge. Efter hendes udsendelse til Usbekistan i juli 2024 er hendes datters trivsel og velbefindende blevet forværret, hvilket må tilskrives fraværet af hende som mor.

T har i stort set hele datterens levetid ikke boet sammen med datteren. Hendes kontakt med datteren før udsendelsen til Usbekistan i juli 2024 var endvidere meget begrænset. Hun er ved landsrettens dom af 3. november 2020, hvor hun første gang blev udvist, idømt fængsel i 3 år for alvorlig, personfarlig kriminalitet, og hun blev ved Retten i Holbæks dom af 24. februar 2022 på ny straffet for personfarlig kriminalitet med fængsel i 8 måneder og udvist igen. Hun er også forud for de to nævnte domme straffet for personfarlig kriminalitet og betinget udvist.

Efter en samlet vurdering finder Højesteret, at ændringerne i Ts datters helbredsforhold ikke – hvis de havde foreligget på tidspunktet for afgørelsen om udvisning – ville have ført til, at der ikke skete udvisning, eller at indrejseforbuddets varighed ville have været kortere. Det bemærkes, at det ikke har opholdsretlige konsekvenser for datteren, at T er udvist af Danmark.

Ts datter er ikke statsborger i en EU-medlemsstat, og hun har derfor ikke unionsborgerskab. Allerede som følge heraf har artikel 20 i Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde ikke betydning for spørgsmålet om ophævelse af udvisningen eller forkortelse af indrejseforbuddets varighed, jf. herved Højesterets dom af 27. september 2024 (UfR 2024.5478).

På den anførte baggrund, og da det, som T i øvrigt har gjort gældende, ikke kan føre til en anden vurdering, finder Højesteret, at der ikke er grundlag for at ophæve udvisningen eller forkorte indrejseforbuddets varighed.

Højesteret stadfæster herefter landsrettens kendelse.

Thi bestemmes:

Landsrettens kendelse stadfæstes.

Statskassen skal betale kæresagens omkostninger for Højesteret.